

Til: Ordføreren i Øyer

Kopi: Gudbrandsdølen/Dagningen

Vedrørende forslag om å avvikle kantinedrift ved Bakketun bosenter

Jeg ser av økonomiplanen for Øyer kommune 2026-2029, at det foreslås at kantinedriften ved Bakketun bosenter skal nedlegges. Tiltaksbeskrivelsen under Helse og mestring lyder:

«Innbyggere som har omsorgsbolig ved Bakketun bosenter har mulighet for å spise måltider i kantina der ansatte serverer maten. Endringen vil medføre at beboerne spiser måltidene i leiligheten sine. De som har behov for bistand til oppvarming, vil få dette fra hjemmetjenesten.»

Tiltaket er ført opp med en besparelse på kr 550.000 pr år i årene 2026-2029.

Jeg er selv pårørende til en beboer ved Bakketun, og syns dette er et svært uheldig tiltak. Jeg vet at blant beboerne er det stor uro og bekymring over dette, og de har ikke fått noen informasjon om hvordan dette vil bli, eller hva det vil bety for den enkelte. Mange beboere er rett og slett redde.

Jeg baserer mine bekymringer på hva jeg har kunnet lese i økonomiplanen, og har ikke hatt tilgang til bakenforliggende dokumentasjon.

Jeg tror tiltaket neppe vil spare kommunen for noe, kanskje tvert imot kan det føre til nye utfordringer og større utgifter enn det som spares. Mer om det senere.

Bakketun Bosenter

Bosenteret har i dag 32 omsorgsleiligheter, og fungerer som et botilbud for innbyggere med en eller annen helsemessig utfordring som gjør det vanskelig for dem å bo i en annen type bolig. Tildeling av leilighet skjer etter søknad, og det er til enhver tid ventelister for å kunne flytte dit. For beboerne innebærer botilbudet at de har lett tilgang til hjelp og støtte fra helsetjenesten, både til daglige behov de er innvilget støtte til, og til akutte behov som måtte oppstå. Videre er Bakketun viktig som et sted for sosial omgang med andre.

For kommunen innebærer bosenteret at de har flere brukere av helse- og omsorgstjenester samlet på ett sted, og dermed oppnår store driftsmessige fordeler.

Uheldige sider ved forslaget

Tiltaket er beskrevet kun med et sparepotensiale. Om det er etter at eventuelle utgifter er trukket fra vet jeg ikke, men siden dette ikke er vist i økonomiplanen forutsetter jeg at dette ikke er vurdert eller beregnet. Jeg mener tiltaket har en rekke uheldige sider, til dels med store økonomiske og organisatoriske følger:

- ***Oppvarming av maten, tidsforbruk***

Jeg antar at maten skal komme fra kjøkkenet på sykehjemmet, på lik linje med tjenesten som gis til andre som bor spredt i kommunen. Maten må så distribueres til beboerne internt på Bakketun, og det heter i tiltaksbeskrivelsen at de skal kunne få hjelp av hjemmetjenesten til oppvarming av den.

Det er 32 leiligheter, og om vi antar at alle trenger bistand til oppvarming, og at dette vil ta ca. 5 minutter pr leilighet, kan dette ta 2 timer og 40 minutter pr dag, bare til oppvarming. Jeg tror dessverre at anslaget om 5 minutter pr leilighet er for lavt, siden det også vil kunne være andre oppgaver som må gjøres, eksempelvis å finne frem dekketøy.

Tiltaksbeskrivelsen nevner kun bistand til oppvarming, den sier ikke noe om hva som skal gjøres etter måltidet. Mange av Bakketuns beboere har store vansker med å bevege seg og gjøre de aller minste ting. Hvem rydder bort etter måltidet, vasker opp og sørger for at matrester og emballasje samles inn og fraktes til riktig konteiner? Hvis dette også skal utføres av hjemmetjenesten vil det fort kunne føre til ytterligere 2 timer og 40 minutters ekstra jobb.

Jeg tror at mine antagelser på tidsforbruket er nøkterne, og om tid både før og etter måltidet tas med har tiltaket ført til 5 timer og 20 minutters ekstra oppgaver ved hjemmetjenesten. Altså nesten ett ekstra dagsverk, pr dag, alle ukas dager. Det kan ikke utføres av en person alene, siden maten bør serveres noenlunde samlet i tid og ikke spres ut over flere timer.

Dette vil etter min mening føre til behov for økt bemanning i hjemmetjenesten, jeg kjenner såpass godt til hjemmetjenesten at jeg vet at de allerede «har sekken full» med oppgaver.

Er merkostnadene til økt bemanning av hjemmetjenesten for oppvarming og eventuelt opprydding tatt med i vurderingen av tiltaket?

- ***Oppbevaring av maten, utstyr til oppvarming***

Jeg vet ikke hvordan maten planlegges distribuert. Skal den komme daglig eller ukentlig? Ukentlig distribusjon vil fordre at det lages oppbevaringsmuligheter, enten i leilighetene, eller felles på Bakketun.

Ikke alle har mikrobølgeovn i leiligheta si, og ikke alle leilighetene er utstyrt med steikeovn. De nyeste leilighetene er kun utstyrt med kokeplater.

Hvem dekker merkostnader med å utstyre Bakketun for oppbevaring av mat, og for oppvarming?

- ***Mattrivsel***

Betjeningen ved dagens kantineløsning blir godt kjent med beboerne. De vet etter hvert hvem som spiser mye eller lite, og tilpasser porsjonene til den enkelte. Det er jo kjent at for store porsjoner kan føre til matvegring, og at man kanskje ikke vil spise. De som gjerne ville ha mer går sultne fra bordet om de ikke får sin tilpassede porsjon.

Mattrivsel er en særdeles viktig faktor, kanskje særlig i eldreomsorgen. Hvis det å

spise i egen leilighet fører til mistrivsel og dårlig matlyst, kan det dessverre skje at beboere velger å ikke spise nok, går ned i vekt og i verste fall havner på sykehjemmet tidligere enn nødvendig. Dette er ikke beskrevet som en bekymring under tiltaket.

Selv om hjemmetjenesten sørger for oppvarming, har de neppe tid til å sitte hos den enkelte for å skape mattrivsel og påse at maten spises.

Har kommunen vurdert om dårlig mattrivsel vil kunne føre til helseutfordringer for beboerne, og kanskje ekstra belastning på sykehjemmet?

- **Sosial samling**

Beboere jeg har snakket med vektlegger den sosiale siden ved å treffes til måltidene og andre anledninger i matsalen. De har ikke mye annen omgang til daglig, kanskje mest på grunn av egne helseutfordringer. Middagen, og andre treffpunkt i matsalen, er viktig for dem. Her treffes de, de prater litt, og ser i alle fall hverandre. Det er viktig for mennesker å føle tilhørighet i et miljø.

Det er ikke bare middagen som har en slik betydning. Hver torsdag er det en egen samling før middagen med litt forskjellige aktiviteter, blant annet en enkel bingo. Onsdager er det «kreativt hjørne», med diverse aktiviteter. Da kommer det tilreisende eldre fra kommunen ellers, og deltar i det sosiale treffet sammen med Bakketuns beboere. For de tilreisende er dette treffet kanskje enda viktigere enn for Bakketuns faste beboere. I dette treffet serveres det kaffe og kaker, servert fra kantina. Det er ikke beskrevet noen alternativer for denne tjenesten fra kantina, hvem som skal gjøre det og hva det vil koste.

Det er flere lag og foreninger som tilbyr sosiale treff for Bakketuns beboere, blant annet kommunens sanitetsforeninger, Bakketuns venner, sangkor, barnehager osv. Dette er populært for beboerne. I slike treff vil det alltid minimum være behov for noe dekketøy, som etterpå må vaskes opp. Vafler stekes ofte av foreningen som arrangerer treffet, og etter arrangementet vasker foreningene opp dekketøy på kjøkkenet.

Er det vurdert noen erstatning for kantinas øvrige tjenester ut over middagen?

- **Bakketuns venner**

Venneforeningen til Bakketun har i mange år tatt på seg å arrangere store middager, i tillegg til mindre, månedlige, sosiale treff:

- Julebord
- Vårfest
- Sommerfest
- Høstfest

Disse er krevende å arrangere, med ommøblering av spisesalen, pynting, anretning av mat som kommer fra kjøkkenet på sykehjemmet, servering og opprydding og oppvask etter måltidet. Dette er ikke mulig uten tilgang til kjøkkenets fasiliteter. Tiltakene er svært populære blant beboerne, og blant eldre i «målgruppen» ellers i kommunen, og er særdeles viktige treffpunkt som gjestene ser frem til i lang tid.

Slike større, sosiale treff er viktige for det sosiale, og dermed for helse og trivsel.

Bakketuns venner etterlyser informasjon om tiltaket og konsekvenser.

Er det vurdert hvordan slike samlinger kan gjennomføres uten et kantinekjøkken?

- **Salg av mat**

Kantinekjøkkenet har et lite utvalg av litt dagligvarer som beboere på Bakketun og i trygdeleiligheter i området kan benytte. Ikke alle har pårørende i nærheten, og ikke alle har mulighet til å reise til en butikk. Det lille utvalget sikrer beboerne mat til små måltider som frokost og kveldsmat.

Hvordan skal et lite utvalg av dagligvarer organiseres hvis kantina legges ned?

- **Navet i Bakketun bosenter**

Spisesalen og kjøkkenet er selve navet på Bakketun. Veldig mye av aktiviteter og sosiale sammenkomster skjer her. Det finnes et par alternative lokaler, men de er mindre. Hvis kantina med kjøkkenet avvikles ødelegges mye av trivselen på bosenteret. Trivsel er en viktig faktor for god folkehelse, særlig for eldre som ikke har mye annen sosial omgang enn den som skjer der de bor. Det er svært få på Bakketun som reiser på kafé, kino, teater, sportsbegivenheter og annet utenfor husets fire vegger.

Hva slags tiltak ser kommunen for seg for å sikre trivselen for beboerne på Bakketun?

- **Nye tildelingskriterier?**

Slik jeg ser det vil et bosenter hvor det baseres mer på selvhushold, bety at tildelingskriteriene må endres. Beboere må være i stand til å klare mer selv, og det kan hende at terskelen for å måtte flytte til sykehjemmet blir lavere.

Har kommunen vurdert om presset på sykehjemmet kan bli større ved dette tiltaket?

Oppsummering

- Om dette tiltaket gjennomføres for å spare 550.000 kroner pr år, er jeg redd for at sparingen raskt vil vise seg å være årsaken til store ekstraavgifter.
- Nedleggelse av kantina tror jeg vil medføre utrygghet og redusert trivsel, og dermed redusert helse. Jeg er ikke helsefaglig kompetent, men det finnes sikkert mange faglige miljøer som kan bekrefte en slik sammenheng mellom trivsel og helse.
- Sparetiltaket vil kunne føre til en strukturell endring av eldreomsorgen. Flere, som i utgangspunktet kunne ha klart seg selv med bistand på Bakketun som i dag, må få plass på sykehjemmet, og Bakketun må bli et botilbud kun for de som klarer det meste selv. Hvis de som bor der må klare seg selv, kan det eksempelvis komme krav om plass til egen bil.

Øyer, 15/11-25

Rune Nilsson